

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 277

פרשת יתרו | תוספת שבת לפי ערכו ויגיעתו

מסי לרות אר הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 מיומנו של משגיח
- 6 יאוש?! רחמנא ליצלן!
- 8 זו היא הדרך
- 10 מאורעות ה-38 יום הראשונים
- 11 מי הביא את עמלק?
- 14 שני סוגי זכרון
- 15 עמלק - עז פנים!
- 17 העולמות - ברום המעלות
- 19 בעקבות החטא הנורא
- 20 עליית העולמות בשבת קודש
- 21 נזק חילול השבת
- 23 כאיש גבורתו
- 25 זכור את אשר עשה לך עמלק
- 27 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מוקדש לעילוי נשמת אמנו היקרה
אורייל בת זחורה ז"ל
נלב"ע י"ט סיוון התש"ע
ולהבריל לברכה והצלחת
יואל ושידלי ממון הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן לאה ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולהבריל להצלחה בגשמיות ורוחניות
ל דוד דוד הי"ו
ולכל משפ' מרחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והתפתחות ספרי מורינו ודיכנו הרב מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859
קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26
לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוטד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

מיומנו של משגיח...

באותו פעם שהייתי שם ייצרה החברה יותר ממיליון קופסאות שימורי טונה מזן אלבאקור.

לאחר שסיימתי את ההשגחה, הציעו לי ללכת לסייר בפארק הלאומי ניוקולור-קובה הנמצא לא רחוק מהמפעל.

במהלך הסיור, שנערך כמובן בגיפים, ראיתי מרחוק קבוצה של ארבעה אריות המתגנבת בשקט בין סבכי העשבים, ובוחנת בעינים צהובות ובורקות את האוכלוסיה שעמדה מולה בשלוחה ואכלה עשב.

הם התקדמו אט אט בצעדים חתוליים... ובסופו של דבר הם החליטו להתמקד באילנד ענק¹ ובפתע פתאום פתחו בריצה מהירה.

הם אגפו אותו מכל הצדדים, וזינקו עליו. **הם** זינקו, והאילנד נלחם! איזו מלחמה! האריות חטפו מהקרנים שלו, נדרסו בפרסות שלו, הוא נפל וקם, נפל

'ברצוני לספר לך משהו' - פתח שמעון ואמר.

לפני כמה ימים השתתפתי ביום עיון שנערך למשגיחי כשרות, ובמהלכו נשאו דברים כמה רבנים הבקיאים היטב מהנעשה בעולם הכשרות.

בהפסקה שהיתה בין השיעורים ישבו יחד כמה 'משגיחים' והעבירו חֲוִיּוֹת.

אין מה לומר - המשך שמעון ואמר - היה מה לשמוע, הסיפורים היו מעניינים ומלאי חֲוִיּוֹת, וחלקן היו מסמרי שיער. אך למרות זאת שום סיפור לא תפס אותי, כמו שתפס אותי הסיפור שסיפר המשגיח מִסְנֶגֶל, ואצטט את לשונו:

נשלחתי למדינת סֶנְגָל שבאפריקה, שהיא מדינה עשירה מאוד בדיג, בכדי להשגיח על יצור דגי טונה בשימורים עבור חברה גדולה בצרפת.

מעין החכמה

1. **האילנד** הענק הוא מין האנטילופה הגדולה בעולם.

(תהלים י, ט) - דוד המלך המשיל את היצר הרע לאריה המסתתר בין סבך העשבים ומביט על הארוחה הבאה...

במחשבתי צצה מלחמתו של האדם נגד יצרו הרע - היצר הרע יודע שכחו מוגבל ואין בכחו להפיל את האדם ב'זינוק' אחד, ולכן הוא מכשיל אותו בעבירה, וכצפוי, האדם קם ומתנער, ואז הוא שוב מזנק עליו... עד שבסופו של דבר הוא מנצח ומפיל אותו ליאוש... ואז מתיישב בנחת לסעוד את לבו!...

ומאז ההבנה הזו שהבנתי, אני נתון בסערת רגשות, אם היצר הרע נמשל לאריה, איך אפשר להתמודד עמו???

ומעצם המחשבה על כך, על עוצמת המאבק שאֵתה מתמודד כל יהודי, תקף אותי יאוש...

וקם... ורק אחרי חמש דקות של מאבק הם הצליחו להתגבר עליו!

מה אומר לך, האילנד הזה לא עשה להם חיים קלים בכלל.

המראה הזה - המשיך המשגיח לספר - השפיע עלי רבות. ראשית כל זה סתר לי את המחשבה העתיקה שהתגבשה בתוכי מהסיפורים ששמעתי בילדותי בגן של הגנת שושנה - שהאריה הוא כל כך חזק שהוא יכול לצוד כל חיה שהוא רוצה ובמהירות...

אך הריוח העיקרי מהמראה הזה היה דוקא רוחני:

כשראיתי את המהלך הזה נזכרתי בפסוק מספר תהלים: **יֵאָרֵב בְּמִסְתָּר פְּאֲרִיָּה בְּסֶפֶה יֵאָרֵב לַחֲטוּף עֲנִי יַחֲטֹף עֲנִי בְּמִשְׁכוֹ בְּרִשְׁתּוֹ**

מעין החכמה

פעם הירד בפני אחד ממקורביו, אברך. הלה מחה: 'הרב גורם לי חלישות הדעת, מי אני שכבודו טורח לעמוד בפניי. והרב ענהו: 'על 'כבוד התורה', אינך יכול לפסוק (מי ראוי לכבוד ומי לא)!

סח מקורבו, הרב מאיר כהן: 'פעם אחרי עלותי לקריאת התורה ב'אוהל רחל', עשה לי הרב ימי שבירך אבותינו... הוא יברך את הרב מאיר'. הרהרתי בקול, מה אני רב!

2. **בספר** רבינו האור לציון (חלק ב - עמוד 505) נכתב כך:

להגה"ק הרב בן ציון אבא שאול זיע"א היה רגש מיוחד לכבוד תלמידי חכמים! ולא רק לחכמים מפורסמים, אלא לכל צורבא מרבנן!

כשהיה בא לפניו אברך, היה מקדמו בקימת הידור (התרוממות מעט מן המקום). כשהיה הלה מוחה, טוען שאינו חכם, היה עונהו: 'מנין לי לדעת - ספק כבוד תלמיד חכם לחומרא!'

מה טוב. אם לאו, יאלץ בעל האטליז להחליף את העוף בעוף כשר. אמי היא זו שעוררה את השאלה. אבי טען כי אינו רואה כל בעיה, וכי אין כאן צילול של ספק שהעוף כשר וישר מכל בחינות - אולם אמא לא היתה מסוגלת להכריע. ברגע זה פנו וציוו עלי, הילד הקטן, לגשת אל הרב ברגמן הישיש - אותו נוהגים היינו לשאול תמיד - ולהראות לו את העוף.

דמי אזל. ילד ביישן הייתי מעודי. שתקן וכמעט אינו פוצה פה במחיצת אחרים. אבי שיחיה היה מנסה בכל הזדמנות להפיג ממני את פחד הביישנות. מאיץ היה בי לדבר, לעשות, ולפעול דוקא נגד טבעי. חייב אני לו תודה על כך, כיון שמבלעדיו איני יודע כיצד הייתי מסתדר בחיים. הייתי נכלם לשלם לנהג אוטובוס, ולהשיב חפץ מושאל אל השכנה. באותו רגע שהטילו עלי תפקיד זה - של הגשת הישיילע' לרב, חשתי כי רגלי ניטעות על מקומי וכי איני מסוגל לזוז. גש, גש, האיץ בי אבא, 'אל תתמהמה. הרב ברגמן יקבלך בסבר פנים יפות והכל יהיה בסדר'.

לא הייתי מסוגל לזאת. לצעוד ברחוב עם עוף ביד? למשוך אלי עינים זרות? לעלות כך אל הרב? נבהלתי רק מלחשוב אודות כך. עודי מתמהמה ואמא דוחקת בי למהר, זקוקה אני לעוף זה בדחיפות לכבוד שבת, מה עוד שיתכן שיש להחליפו באחר. לא היתה לי ברירה כי אם לקום ולצאת עם העוף ביד אל הרחוב, לעבר ביתו של הרב ברגמן.

אזיל סומקא ואתי חיוורא. דמי געש בקרבי כאשר צעדתי כך, בעינים מושפלות, לעבר ביתו של הרב. כל מבטי העוברים ושבים ננעצו בי ודקרוני כשיפודים, הסמקתי כולי והוצפתי חום אך המשכתי ללכת כמדות הורי. ככה זה, ילד בן עשר, אשר נטל ממדת הבושה במדה גדושה מדאי.

אחר הקריאה לחש לי הרב: 'כסבור אתה שרק מי שמכהן ברבנות נקרא רב? בשבילי כל אברך כולל הוא רב!'

פעם שמע אחד שזלול בכבוד אברך, גער בו הרב: 'איך אפשר לדבר על אברך, הרי הוא עוסק בתורה מתוך הדחק. מי יכול לעמוד במחיצתו?!...'

ואם זוהי הזהירות הנדרשת ביחס לאברך, כמה זהירות נדרשת ביחס לקבוצה של אברכים או לקהילה מסודרת עם רב ותלמידים.

ויש הרבה מה להרחיב בזה, אך אנו רוצים להתמקד ב'כשרויות'.

משום מה אנשים חושבים שכדי להיקראות יהודי שאוכל כשר, הוא מוכרח לא לאכול 'מספר מסויים של בדציי'ם'. ואחרי שהוא החליט, משום מה, לא לאכול אותם, הוא פותח במלחמה נגדם, ובכל הזדמנות מבוזה אותם...

והנה, קיימא לן שכדי לפסוק בדין צריך לשמוע את שני הצדדים. ולכן מי שמבזה לפני שהוא שמע את שני הצדדים הרי הוא רשע!...

ולקשיי ההבנה הנה סיפור שהובא בספרו של הגאון הרב ברוך לב שליט"א (נפלאותיו לבני אדם, חלק ב - עמוד 323):

ילד כבן עשר הייתי אז, בשנת תשכ"ה. כאשר התעוררה בבית 'ישאלה' אודות כשרותו של העוף שנרכש ב'אטליז של יצחק'. בני דור זה, המכירים את העופות מן אריות הפלומבה של הכשרות למהדרין אולי לא יבינו את המשמעות של 'ישאלה' בעוף שחוט שהומלח והוכשר בבית.

הצעד המובן מאליו לעת כזאת היא פניה אל הרב עם העוף, והיה אם יוכשר העוף,

שהעוף כשר אבל לא כדאי לאכול את זה, אך פלטתי את הדברים מפי ומלבי נעקרה מעמסה גדולה. מוחי השתחרר מאלף צבתות שלפתוהו ועצמותי השתחררו מן הכיווץ שהיו נתונות בו בשעה האחרונה. נהייתי מההמצאה: העוף כשר ולא יאכלוהו. הברקה של ממש. הכל כדאי ובלבד שלא אעבור בזיונות שכאלה.

מפניתי בבית, בעודי מעיין בספר או במשחק, רואה אני את אבא לובש את מעילו ויוצא עם העוף לעבר האטלז של יצחק. אני נשארתי בבית, לא ידעתי את המשך הדברים, רק בשבת קודש, שמעתי את אבא מספר לסבא את שאירע בחנות העופות. בעילום שם דיבר, לא נכשל בלשון הרע ח"ו, פרק באזני אביו את זעזועו: 'איני מבין איך זולזל כבוד התורה בעיני הבריות', סיפר. 'הגעתי השבוע לאטלז מסויים כשבידי עוף מפקפק שהרב ברגמן פסק שלא כדאי לאוכלו. פניתי לבעל האטלז בכדי להחליפו באחר והנה הוא בוחן את העוף ומפטיר כי העוף כשר וישר במאת האחוזים וכי לא יחליפנו.

'אמרתי כי הרב ברגמן פסק שהעוף איננו צח למהדרין והאטלזאי עונה לי, לפני

קהל ועדה, בעזות מצח: 'אז הרב ברגמן הישיש כבר 'עובר בטל'. כבר עברה עליו שנת התשעים ולא כדאי לסמוך עליו מהיום, לא לטוב ולא למוטב. אין לי ספק שאין כל מום בעוף הנוכחי.

אבא וסבא עברו לשוחח על ענייני כבוד התורה וכבוד הרבנים - אולם אני, בן העשר, נחרדתי אשר עוללתי במו פחד. הסיפור הזה נחקק במוחי ולא נשכח ממני אף פעם. לאורך כל השנים תהיתי על כך שטרם תיקנתי את אשר עיוותתי, הרי יתכן שמאז הפסיקו הורי לקנות אצל יצחק, שפצה פיו נגד הרב, ואני הוא האשם בכך ועלי לפייס את יצחק ולהכשירו בעיני הורי.

נקשתי על דלת ביתו ובשרי חידודין. הדלת נפתחה והעוף שבידי רטט: 'א שילעי, את זה ידעתי לומר באותו רגע. הרבנית אמרה לי כי הרב איננו בבית, וכי יושב הוא עתה במזרח בית הכנסת ומקבל שם שאלות. יתוכל לגשת אליו והוא יענה לך'.

רק זה חסר היה לי, לעבור את בית הכנסת מן הדלת עד למזרח עם עוף ביד. מעודי קשה היה לי לצלוח את אורך ביהכניס עמוס המתפללים - ק"ו כשאני מגיע עם עוף. חזרתי הביתה ואמרתי לאמא כי הרב איננו, לא ניתן עתה להשיגו.

התחננתי בפניה כי תואיל לפטור אותי מן המטלה המכבידה - אולם אבא שלחני אל בית הכנסת בכל תוקף, טען כי עלי לבצע את המשימה עד תום. לא הוא ולא אמי יכולים היו לעזוב את הבית באותה שעה, לא היה בבית מישהו זולתי שיכול היה באותו רגע לברר אודות העוף, כך שלאחר דקות שוב מצאתי את עצמי ברחובה של עיר, עם העוף ביד.

הגעתי לאיזו קרן זווית באחת הרחובות, שקטה ונסתרת מעט מעיני הבריות, מבלי לדעת מה אעשה. הרי אל בית הכנסת לא אלך ויהי מה. היה זה מוחלט אצלי. כשם שאדם רגיל לא יצלח את בית הכנסת כשעל ראשו סל מלפפונים - אף אם מדובר רק על רגעים ספורים - כך לא עלתה על דעתי להגיע עם עוף. אז מה עושים פה? הרי ההורים מחכים לתשובה?

עודי ממתין ורעיון הבשיל במוחי הנפחד: הרי איני יכול להכשיר את העוף, גם לפוסלו לא. שבתי הביתה, כאילו הייתי זה עתה בבית הכנסת, ואמרתי כדברים האלה: 'הרב אמר

להתווכח יתר על המדה, החליף אבי את העוף ושלה את אביך הביתה עם עוף חדש.

'אחר' שיצא אביך לביתו מרוצה ומאושר, שלחני אבא, בעל האטליו, להראות את העוף לרב פישר, לברר את דינו. רגיל הייתי בהובלת 'שאלות' לרבנים, היה זה אצלי מעשים שבכל יום. אך הציץ הרב פישר בעוף, ויקרא: 'הרי העוף כשר וחלק. איני רואה כאן כל שאלה'.

חיידך אלי הרב פישר ופסק ברורות: 'אמור לאבא שהכל בסדר לגמרי וכי איני מבין על מה ראה 'לעשות שאלה' מעוף כשר'.

אבי שמע את הדברים, שמח שהפסק תאם את שהיה סבור, ארז את העוף מחדש ומכרו עם כל העופות ללקוחות הבאים. כך שהפסד כספי לא היה לו כלל וכלל - אולם מאותו יום ואילך הפסקנו לשלוח שאלות לרב ברגמן. ידענו שאכן הזקנה המופלגת טשטשה מעט את צחות פסקיו וכי עלינו להימנע מלסמוך על פסקי הלכותיו. אביך המשיך להגיע אל אטליו של אבי ואני מניח שגם הוא שמע את ה'פסק' של אבי אודות צלילות דעתו של הרב ברגמן...!

הודיתי להשם יתברך על המחצית השניה של הסיפור, שנותרה בטריותה אצל

הבן המספר. סיכמתי את הדברים ביני לבין עצמי וראיתי שאכן לא היה כאן הפסד ליצחק בעל האטליו כיון שהורי המשיכו להיות נמנים על לקוחותיו. היחיד שנפגע מכל הענין הוא הרב ברגמן זצ"ל, אשר כבודו הרם הועם מאותו יום ואילך בעיני הורי, בעיני יצחק האטליואי ומשפחתו, ומי יודע בעיני מי עוד.

אמנם לא היתה זו פגיעה אישית, איש לא ניגש אליו להודיעו, אולם היה די לי בכך שאני הוא זה שגרמתי, בבושת ילדותי, לפגיעה בכבוד התורה. חשתי שעלי לתקן. רציתי

יתר על כן: יתכן שאכן בסופו של דבר קיבל אבא הימנו עוף אחר בשעה שעל פי האמת לא צריך היה יצחק להחליף לו את העוף כלל. אם כן אני הוא שגרמתי ליצחק הפסד ממון ועלי לשלם לו.

בשלב מסויים לאחר הרבה שנים שאלתי את הורי על סופו של אותו מעשה, אלא שהורי לא זכרו כלל על מה אני דובר. לא התביישתי, ניגשתי בהזדמנות ליצחק האטליואי וניסיתי להעלות מפיו את המשך אותו מעשה - אולם אף הוא לא הצליח להיזכר במאומה. הרב ברגמן כבר שבק חיים זה מכבר, כבר ערכו לו 'הקמת מצבה' לפני עשרים שנה ומי זה זוכר נשכחות. עוף בא ועוף הולך, עוף נכשר ועוף נטרף. מי זה שיזכור אחרי עשרים ושתים שנה מה עלה בגורלו של עוף המוטל בספק...

בשנה האחרונה, בחלוף מאותו מעשה שלשים וחמש שנה, נפטרה לבית עולמה אשתו של יצחק האטליואי, שאף הוא כבר אינו בין החיים. בהתאסף בניו ל'שבעה', באתי לנחמם ולקיים בהם ניחום אבלים. התפללתי להשייית שאזכה הפעם לתקן את המעוות, אולי לשמוע מהם דבר מה על אותו מעשה ישן.

פניתי אל הגדול, העברתי את השיחה מענין לענין עד שנגעה ופגעה בדבר האטליו, ומאטליו לעופות, ומעופות לעוף של הורי. אך התחלתי לדבר והגדול מספר לי כי זוכר בבירור את אותו יום, וכי נכח להיות באטליו כאשר אבי הגיע: 'אביך טען שהעוף מפקפק ומשום כך דרש להחליף את העוף בטוענו כי כך פסק הרב ברגמן - אולם אבי בעל האטליו תמה מאוד על הפסק של הרב ברגמן והתבטא את שהתבטא על שישותו המופלגת ועל כך שלא ניתן לסמוך עליו. בכדי שלא

יאוש? רחמנא ליצלן!

איך אוכל לקרב אל שכלו את הידיעה הפשוטה שרק כך צומחים. שרק מכת המאבקים והתמודדויות מתעלה הנפש ומתחזקת, וכליה הולכים ומתעבים עד שהאדם נעשה כלי ראוי להשראת השכינה! **ואז** נזכרתי בדבריו של שלמה המלך שכתב כך: "אַתְּ זֶה לְעֵמֶת זֶה עֵשָׂה הָאֱלֹהִים" (קהלת ז, יד).³

'המשגיח סיים את סיפורו. ואני - המשיך שמעון ואמר - יצאתי מהורהר: איך אפשר לעודד אותו? איך אפשר להסביר לו שהמאבק הזה הוא אשר מעלה את היהודי למדרגות אלקיות! וגם אם לפעמים נופלים בדרך, אסור להתיאש, ומוכרחים להמשיך להיאבק!...

מעין החכמה

לנער על פי דרכו - משמע כי אם אופיו הססני, יש להתחשב בכך ולא לאלצו בכפיה לעשות דברים שהוא חושש מהם, אך ורק מחמת זאת שאנו המבוגרים איננו נרתעים מכך.

אולם עולה מכאן מסר נוסף: ראו איזה דברים משתלשלים מכלום. גם לאטליזאי ובניו, וגם להורים ברור היה במאת האחוזים, ללא צל של פקפוק, כי הרב ברגמן פסק דבר שאינו נכון - בעוד שלא היו דברים מעולם. לא עלתה על דעתם לדונו לכך זכות זולת החלטה ברורה שנפגמה צלילותו: החלטה שמן הסתם הועברה מפה לאוזן - לא כחטא 'לשון הרע' ח"ו כי אם ליתועלת!... - מבלי שאיש יעלה על דעתו שאין כאן כלום, לא היה ולא נברא, עורבא פרח, הכל דמיון של ילד.

ללמדנו מהי מדת האמינות המפוקפקת, עת אנו שומעים דבר שלילי 'בטוח במאת האחוזים' על הזולת, וקשה לנו שלא להאמין. צא ולמד כמה גדולים דברי חכמים שאמרו (אבות פ"א מ"ו): 'הוי דן את כל האדם לכף זכות'.

3. ראה בספר המאמרים (תש"א-תשי"ה עמוד 80) לרבי הרי"צ מליובאוויטש זיע"א.

לעלות עם מנין על קברו ולבקש את סליחתו, אולם לא ידעתי היכן מקום מנוחתו כבוד.

בעודי מחפש אחרי בני משפחתי, בעודי תר בספר הטלפונים אחר הכתובת של נכדו שהיה חבר נעורי - התחסדו אתי משמים והפגישו אותי תוך כדי נסיעה באוטובוס עם אברך ממכרי שהינו נכדו של הרב ברגמן. שחתי לו בקצרה את השתלשלות העניינים והוא הבטיח לי שביום היארציית הקרוב, כאשר בני המשפחה יעלו לקבר ביחד, יודיעני ויצרפני אליהם - למען אוכל לבקש את מחילת הרב ולכפר על זלזול בכבוד התורה שיצא מתחת ידי בשגגת נעורים.

עד כאן דבר המעשה. מחד, יש בו הארה כללית למראה יהודי שגילו עבר מזמן את הארבעים, הנותן נפשו לתקן אבק פגיעה שנכשל בו בילדותו. נקודה זו שלעצמה ראויה לציון.

יש כאן גם את המסר שקבעו חז"ל (גיטין ו:): 'לעולם אל יטייל אדם אימה יתירה בתוך ביתו'. ילד המופעל מתוף לחץ ו'אימה יתירה' עלול לבוא גם לידי טעות ומכשול, לידי שקר חמור העלול להכשיל ח"ו. אם אמרו: 'חונך

אִישׁ מִפְּנֵי הָאָרֶץ וּפְגַעוּ הַדָּב וּבָא הַבַּיִת וְסָמְךָ
יְדוֹ עַל הַקִּיר וְנָשְׂכוּ הַנְּחֹשׁ" (עמוס ה, יט).

וביאר בילקוט שמעוני (בראשית רמז
קלד) שהפסוק הזה מתאר
שלשה מאבקים של יעקב ביצר הרע.
וזה הוא הביאור:

'דוב' - זה עשיו. 'אריה' - זה לבן.
'נחש' - זה שכם.

ב-63 שנותיו הראשונות של יעקב הוא
הוצרך להתמודד עם טומאתו של עשיו.

עשיו, אבי אדום, היה שטוף בזימה כמו
סוס, ואוהב דם כמו ערפד. והוא
ניסה בכל כחותיו להכשיל את יעקב.

בסופו של דבר הצליח יעקב לברוח
מעשיו, והגיע אל לבן.

ואז התברר לו שהוא נפל מן הפח אל
הפחת! מההתמודדות נגד טומאתו
של עשיו הוא נפל להתמודדות עם
טומאתו של לבן.

לבן היה אדם בעל גדלות רוחנית גבוהה
מאוד,⁴ וכמה מההנהגות הקשורות
בו נפסקו להלכה ולמעשה לדורות, וגם
אמונתו של לבן בה' בולטת לאורך
הפרשיות, ואף שהיו ברשותו תרפים
בהם האמין לצרכים מסויימים, למרות

הטוב והרע עומדים במלחמה תמידית,
כמו שכתוב: "רָשַׁע מִכְתִּיר אֶת־
הַצְדִּיק" (חבקוק א, ד).

הרע מקיף את הטוב, והטוב מתעורר
להתחזק נגד הרע. זו המלחמה בין
היצר הרע והיצר הטוב, שהיא תמידית.

במלחמה, פעם האחד מתגבר ופעם
השני מתגבר - ואם קורה
לפעמים שהרע מתגבר על הטוב חס
ושלום, אל לו לאדם ליפול ברוחו, שכן
היצר הרע משפיל את האדם שחטא,
אלא עליו לדעת שישנה עצה: התשובה.

זו אחת מדרכי היצר הרע, לבלבל את
האדם ולהשפילו כדי שלא יעשה
תשובה, לכן על האדם להתחזק כנגד
הבלבולים של היצר הרע ולעשות
תשובה על כל מה שחטא...

ודוקא על ידי הבלבולים והמאבקים
הללו האדם מתעלה! ונעמיק יותר:

שלשה אבות ישנם לעם ישראל, והם:
אברהם, יצחק ויעקב. והקב"ה
גילה לחכמינו הקדושים שהמבחר
משלשת האבות הוא יעקב אבינו!
והסיבה לכך כי הוא התמודד הכי הרבה...

הוא התמודד עם היצר הרע בכל אופני
גילוי. וכמו שנאמר: "כַּאֲשֶׁר יָנוֹס

מעין החכמה

4. קטע זה הוא דבריו של הגאון רבי צבי שפיץ שליט"א (משפטי התורה, פרשת ויצא - עמוד פז).

לתוצאותיה, הוא אינו רואה במרמה שיטה מהותית, אלא דרך להשגת מטרתו.

לבן לעומת זאת הפך את המרמה לשיטה, הוא שכלל אותה לדרך

חיים מהותית. הוא רואה בדרכו השקרית - את דרך האמת, ובדרכו האמיתית של יעקב - את דרך השקר. הגישה של לבן הרסנית ומסוכנת, מחיקת הגבולות בין האמת לשקר, הפיכת המציאות על פניה מתוך שיטה, מהוה סכנה שאין כדוגמתה.

ולאחר עשרים שנה הצליח יעקב לברוח ממנו, ואז הוא נפגש עם טומאתו של הנחש - שכם בן חמור, שניסה להטיל ארס בכל המבנה המשפחתי של יעקב!

ולפני שנמשיך נוסף עוד פנינה...

זאת היה שם שמים שגור על פיו, כמו: "בוא ברוך ה'" (בראשית כד, לא), "מה" יצא הדבר" (שם פסוק ג), "ניחשת" ויברכני ה' בגללך" (שם ל, כז), ועוד...

אולם, למרות כל מעלותיו, הוא נשאר רחוק מהקדושה, ושמו נשאר חקוק לעד - לבן הרמאי!

והסיבה לכך היא כי בלבן - השקר מתעטף באצטלא שאינה ראויה לו. לבן הוא רמאי במהותו, אך מציג את עצמו כאיש לבן - חלק ותמים.

ישנה דרך רמיה, שמטרתה לרמות, לגנוב דעת הבריות, להסתיר ולהחביא ולכסות על מצפוני לב. האדם המרמה עצמו, אף שהוא גונב את דעת הבריות, אין דעתו נתונה אל המרמה עצמה, אלא

זו היא הדרך...

כחות נפשו הוא נטל עט וכתב מכתב לראש הישיבה הגה"ק רבי יצחק הוטנר.

הרב קרא את המכתב והזדעזע, והוא התיישב וכתב לו מכתב. מכתב שנעשה ברבות הימים לאחד מאבני הדרך...

וכך הוא כתב:⁵

לפני כמה עשרות שנים הסתובב לו בישיבת רבינו חיים ברלין שבברוקלין בחור אחד שהיה שבור ברוחו ומרוסק במצב רוחו. 'אני נופל וקם. מתחיל ומפסיק. מתקדם ונסוג אחור... מה יהיה אתי? מה יהיה עם החיים שלי?'

דמעות חמות של רחמים עצמיים מילאו את לבו. ובשארית

מעין החכמה

5. **פחד** יצחק (אגרות וכתבים - מכתב קכח).

מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - זו היא הדרך

ובאמת זה דמיונות שוא ושקר!

כל זמן שהאדם חי עליו להתמודד! ולא משנה כלל מה היא המדרגה הרוחנית שהוא זכה אליה!

ההתמודדות נגד יצר הרע שייכת בכל מדרגה ומדרגה!

ואדרבה, ככל שמדרגתו של האדם עולה, מלחמתו מתעצמת!

צייר בנפשך גדלותם של גדולי עולם באותיות של מלחמה נוראה עם

כל הנטיות השפלות והנמוכות, ובזמן שהינך מרגיש בקרבך סערת היצר דע לך שבזה הינך מתדמה אל הגדולים הרבה יותר מאשר בשעה שאתה נמצא במנוחה שלימה שאתה רוצה בה. דוקא באותם המקומות שהינך מוצא בעצמך הירידות הכי מרובות, דוקא באותם המקומות עומד הינך להיות כלי להצטיינות של כבוד שמים וכי...!

חביבי! עליך להתחזק בכל כחך ולדעת שמאבקי הנפש שלך הם הם הגורמים ליצירת קשר אמיתי ונצחי עם הקב"ה!...

לא התעצלתי - המשך שמעון וסיפר - והצלחתי לאתר את מספרו של אותו משגיח, ואמרתי לו את הדברים.

ידידי חביבי הנני רוצה להעמיד אותך, ברשותך, על נקודה חשובה מאוד. וזו היא:

רעה חולה היא אצלנו שכאשר מתעסקים אנו בצדדי השלימות של גדולינו הננו מטפלים בסיכום האחרון של מעלתם, מספרים אנו על דרכי השלימות שלהם בשעה שאנחנו מדלגים על המאבק הפנימי שהתחולל בנפשם, הרושם של שיחתנו על הגדולים מתקבל כאילו יצאו מתחת יד היוצר בקומתם ובצביונם.

הכל משוחחים מתפעלים ומרימים על נס את טהרת הלשון של בעל החפץ חיים זצ"ל, אבל מי יודע מכל המלחמות, המאבקים, המכשולים, הנפילות והנסיגות לאחור שמצא החפץ חיים בדרך המלחמה שלו עם יצרו הרע...

התוצאה מזה היא פְּשָׁעָר בַּעַל רוּחַ, בעל שאיפה, בעל תסיסה, מוצא בעצמו מכשולים, נפילות, ירידות, הרי הוא דומה בעיניו כבלתי שתול בבית השם, שלפי דמיונות של נער זה להיות שתול בבית השם פירושו הוא לשבת בְּשִׁלְוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל נאות דשא של מי מנוחות וליהנות מיצרו הטוב כדרך שצדיקים נהנים מזיו השכינה שעטרותיהם בראשם במסיבת גן עדן...

והקמטים התרחבו במצחי...
בסופו של דבר נתתי לו עצה. ולפני
שאחזור עליה נלמד קצת בחומש...

הוא שמע, ואחר אמר: נמאס לי לשמוע
דיבורים, תן לי עצה ממשית
שתעזור לי להתגבר על היאוש!...

מאורעות ה-38 יום הראשונים...

חלפו עוד כמה ימים, ובט"ו באייר,
ביום השלשים לצאתם ממצרים,
נגמר הלחם שהיה לעם ישראל.

בט"ו בניסן יצאו עם ישראל ממצרים,
ולאחר שבועה ימים, בכ"א ניסן
עברו את ים סוף, והמשיכו במסעם.

ובתגובה לזו המציאות הם התלוננו שוב:
"וַיִּלֹּנוּ כָּל־עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־
מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בְּמִדְבַּר. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן מוֹתֵנוּ בְּיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבְּשָׂר בְּאֶכְלֵנוּ לֶחֶם
לְשִׁבְעָה" (שמות טז, ב-ג)...

"וַיִּלְכּוּ" שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר וְלֹא מָצְאוּ
מַיִם. וַיָּבֵאוּ מַרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת
מֵיִם מִמַּרְהָ כִּי מָרִים הֵם" (שמות טז, כב-כג)...

ובתגובה לזו המציאות הם התלוננו:
"וַיִּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר
מִה־נִּשְׁתָּה" (שם פסוק כד) ... והקב"ה
שמע את תלונתם וציוה את משה לקחת
עץ ולהשליך למים, והמים נמתקו.

והקב"ה בישר למשה רבינו שמעתה
יחל לרדת מן לעם ישראל.

ולאחר מכן, כשכבר רוו מן המים
המתוקים, ציוה הקב"ה את
משה על שמירת שבת (כדאייתא בשבת פז:).

והוא גם נצטוה ללמד את ענין השבת לעם
ישראל.⁶ ומשה רבינו לימד את עם
ישראל, ואחת מההלכות שלימד היתה
שאסור לצאת בשבת לאסוף את המן.

ולמרות שמשה נצטוה על השבת הוא
עוד לא קיבל אישור לספר
עליה לעם ישראל.

מעין החכמה

אשבת ואם כן לא היתה זו שבת
ראשונה...

6. וזה לשון התוספות רא"ש (שבת קיח):
ד"ה דכתיב):

יש לומר, דבמרה ציוה הקב"ה למשה על
השבת והוא לא אמרה לישראל עד אחר
שירד המן...

דכתיב: 'ויהי ביום השביעי', ואם
תאמר והא אמרינן לעיל בפרק
ר' עקיבא (שבת פז:): דבמרה איפקוד

11 מסילות אל הנפש

פרשת יתרו - מי הביא את עמלק?

ונשְׁתָּהּ וַיֹּאמֶר לָהֶם מִשָּׁה מִה־תִּרְיֹבֹן
עֲמֹדֵי מִה־תִּנְסֹן אֶת־ה' (שם יז, ב).

והקב"ה ציוה את משה להכות בצור
ויצאו ממנו מים...

וביום ה-38 לצאתם ממצרים, בכ"ג אייר
הגיע עמלק למחנה ישראל, ופתח
במלחמה!...

המן, וכמו שנאמר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יֵצְאוּ
מִן הָעַם לְלֶקֶט וְלֹא מִצָּאוּ" (שם פסוק כז).

עם ישראל לא הצליחו לשמור אפילו
שבת אחת!

לאחר מכן הם המשיכו במסעם והגיעו
לרפידים, ושוב נגמר להם המים -
"וַיִּרְבַּ הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תָנוּ לָנוּ מַיִם

מי הביא את עמלק?

מִן הָעַם לְלֶקֶט" (שמות טז, כז), וכתוב
בתריה: "וַיָּבֵא עֲמֹלֶק" (שם יז, ח).

והנה כידוע הקב"ה מנהל את עולמו
מדה כנגד מדה. כל פעולה שאדם
עושה נרשמת בשמים, ומן השמים
דואגים לשלם לאדם בהתאם לפעלו.

השכר שמקבל האדם מתאים לפעולה
ולמצוה שנעשתה. צדיק הוא ה'
ונאמן לשלם שכר כל מצוה. משפטו
צדק, ואין מעשה טוב נאבד מלפניו,
ואינו מקפח שכר כל בריה.⁷

בשעה שלמד האמורא רב את פרשת
בשלח, גילה לו הקב"ה שאילולא
שהיו חוטאים ישראל בחילול שבת,
לא היה כח לעמלק לבוא ולהילחם
בישראל.

והיינו שהעונש על חילול שבת היה
מלחמת עמלק.

וזה לשון הגמרא הקדושה (שבת קח:):
אמר רב יהודה אמר רב, אלמלי שמרו
ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה
ולשון, שנאמר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יֵצְאוּ

מעין החכמה

שדות ונחלות, אך כופר ובעל עבירות, רחוק
מן התורה, ממצוותיה ומשומריה.

באחד הימים, בימות החמה, הלך העשיר
לפרדסו ששכן מחוץ לעיר. במשעול
הפרדס גילה גופה של יהודי מת. מראהו של
המת עורר בו את הזיק היהודי, הוא נחן אל
הגופה, הרים אותה, נשא אותה על כתיפיו
עד שהגיע לדרך המלך. כחלוף זמן מה חלפו
שם גויים על חמוריהם, הוא שכר מהם

7. ובענין זה סיפר הגה"צ רבי שלמה
לווינשטיין שליט"א (ומתוק
האור, שבת חלק ב - עמוד 642), וז"ל:

שני בני דודים, דומים בחיצוניותם, נקראו
בשם זָהָה - יחזקאל לוי, אולם למרות
הדמיון החיצוני היו שונים במעשיהם
בתכלית השינוי. האחד היה קצב, בעל
אטליז, יהודי ירא שמים ונכבד, טוב לשמים
וטוב לבריות, ואילו השני היה עשיר, בעל

תוך שהם יושבים ודנים בענין, שמעו כי יחזקאל בן הדוד, הגיע לכפר על מנת לקנות צאן ובקר לאטליזו, שמחו שמחה גדולה. קרא לו האח הגדול לביתם באומרו כי יש לו כמה שוורים למכירה, כשבא הושיבו אותו לנוח מטורח הדרך, הגישו לפניו ספל קפה ומהלו בו סם שינה. שטה הקצב ונרדם. מיהרו הבנים ופשטו מעליו את בגדיו והלבישום לאביהם המת. קראו לגוי אחד ואמרו לו: 'חבוש את חמורך והרכב את גופתו על החמור. לך לרחוב היהודים ואמור שמצאת אדם זה מוטל על אם הדרך, ואנחנו נשלם לך שכרך'.

כשהגיע הגוי עם גופת ה'קצב' רעשה כל העיר מן האסון. כולם ספקו כפים על אדם כשר שהלך לעולמו, הרב ספד לו מספד גדול ועורר את כל העם לבכיה על האבידה שהלכה לבלתי שוב, ועורר אותם ללכת בעקבותיו וללמוד מדרכיו, כבוד גדול נעשה לו במותו.

בינתיים, בכפר דנו האחים ביניהם מה לעשות עם בן הדוד הנרדם. נמנו וגמרו להלבישו בתכריכים שהכינו לאביהם. 'ועכשיו מה?'; שאל הצעיר. 'קעת נמתין עד הערב', השיב הבכור, כשירד הלילה, והקצב עודנו שקוע בשינה עמוקה, הרכיבוהו האחים על חמור, נשאו אותו עד בית הקברות הסמוך לעיר. כאן עצרו ולא ההינו להיכנס פנימה אל תוך העיר, ובסופו של דבר הניחו אותו על אחת המצבות ושבו לביתם.

שכב הקצב זמן מה, עד שאויר הלילה הצלול והקור העז העירוהו משנתו.

פקח עיניו ומצא עצמו שוכב על מצבה כשהוא לבוש תכריכים. הוא רעד מפחד והתקשה להבין מה זה היה לו. בזריזות מיהר לביתו ונקש על הדלת הנעולה בנקישות עזות. אשתו, 'האלמנה הטריה', נמה את שנתה לאחר

חמור אחד, העמיס עליו את הנפטר, והורה להם להביא אותו אל רב העיר על מנת שיטפל בו ויביא אותו לקבר ישראל.

הידפקו הערבים על דלת ביתו של הרב. 'הבאנו נפטר יהודי', אמרו, תמה הרב ובירר מי שלחם, אמרו, 'חנאג'יה יחזקאל לוי'. תמה הרב, יחזקאל לוי? הלא עשיר זה רחוק מכל מצוה ומעשה חסד! ובכל זאת כך העידו הערבים. טיפל, איפוא, בקבורת הנפטר, תוך שהוא מהרהר בנסיבות הבלתי שגרתיות שהובילוהו למצוה זו. וחושב לעצמו: מי יודע, אולי מצוה תגרוור מצוה ואם נפתח לבו כחודה של מחט, נוכל להרחיב סדק זה כפתחו של אולם.

לשם כך שלח את שמשו לקרוא לעשיר. כדי להודות לו על מעשהו, אך דומה שהסדק הקטן שנפער בלבו של העשיר, נסגר בלי להותיר אחריו עקבות - העשיר סירב לבוא, ואם לא די בכך פער פיו כנגד הרב ומשרתו, אמונתו ודתו.

על דברים חמורים כאלו לא היה הרב רשאי להבליג. הוא נידה את העשיר ברבים, וכל אנשי העיר רחקו מד' אמותיו.

עיקשות לבו של העשיר לא עזבה אותו. הוא לקח את אשתו ושני בניו והתיישב באחד מכפרי הנכרים, במרחק מהלך שלש שעות מהעיר, וניתק את כל קשריו עם אחיו בני עמו.

באחד הימים שכב העשיר לנום את שנת הצהרים שלו, ולא קם עוד. בשנתו מת. בני הבית היו נבוכים, היכן יקברו אותו? הגויים יסרבו לקבור אותו בבית הקברות שלהם, שכן עבורם - יהודי הוא, ואילו היהודים לא יסכימו לקבור אותו בבית קברות יהודי, משום שמת בנידויו.

הנשים של בית הכנסת, שם תמצא כרים ושמיכות, ומחר אשתדל לעשות לך טובה'.

עלה יחזקאל לוי לעזרת הנשים, ניסה להתכרבל בשמיכה שמצא שם, והשינה

ממנו והלאה. באשמורת הבוקר נחרד לקול שקשוק מתכת, אך מיד נרגע, הרי זהו השמש, שבא לפתוח את בית הכנסת. קרא ואמר:

'אברהם, בוא הנה. הבא לי בטובך כוס חמין, כי קר לי מאוד'. נשא השמש את עיניו לעזרת

הנשים, והנה מן השמיכה קם ויוצא יחזקאל הנפטר, לבוש תכריכים. זעק זעקה גדולה ומרה.

נקהלו המתפללים ובאו. עמדו מרחוק וחששו להתקרב. הגיע הרב לתפילה. ראה את הנעשה, ושלא שָׁנִים לבית הקברות לראות את קברו של

הנפטר. הלכו ובאו וסיפרו שהקבר חתום כשהיה. אמר לו הרב: 'נשמע את אשר בפיך', סח להם דברים כהווייתם. איך הלך אל הכפר, ופגש

בבניו של יחזקאל העשיר, אשר קידמו את פניו וכיבדוהו בספל קפה, ומאז אינו זוכר מאומה,

רק מצא את עצמו על מצבה, עוטה תכריכים.

אורו פניו של הרב, והבין כל אשר נעשה. הורה למהר ולהביא לו בגדים מביתו,

ולהביא גם את טליתו ואת תפיליו. השתאו כולם ולא הבינו מאומה.

לאחר התפילה סובבו את הרב לבקשו להבין את פשר הדבר. אמר להם:

'הכיצד לא תבינו? יחזקאל העשיר הוא זה שנפטר. ידעו בניו כי יקבר בבזיון מאחורי הגדר, והערימו שנקברו בכבוד'.

שאלו: 'ובמה זכה יחזקאל העשיר להיקבר בצורה כה מכובדת?', אמר הרב:

'משום שאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה. מצוה אחת עשה בחייו, שמצא מת

מצוה ודאג לקבורתו. אף הקבי"ה גמל לו, בהביאו אותו לקבר ישראל בכבוד'.

היום הנורא שחלף עליה והבכי הרב שבכתה. הנקישות העירו אותה. 'מי שם?', שאלה, והנה קול בעלה עונה לה: 'אני,

יחזקאל'. נרעדה ושאלה: 'מה רצונך?'. אמר: 'פתחי! קר לי!'. מבועתת המשיכה

לשאול: 'מאיפה באת?' ובעלה ענה: 'מבית הקברות'. חרדתה גברה, וכשהציצה מבעד

לחלון וראתה את בעלה לבוש תכריכים עומד שם, צנחה תחתיה מתעלפת.

קול הדיבורים הרמים העיר גם את השכנים. הללו הציצו מדלתות הבתים וכשראו את הנפטר דופק על דלת ביתו נחרדו ואמרו

לו: 'בלילה לא מדברים עם מתים, לך אל הרב עד שיאיר היום'.

וכי היתה לו ברירה אחרת?

עלה לבית הרב, שעמד לסיים אז תיקון חצות. שמע הרב את הדפיקות ושלא

את השמש לראות מיהו הדופק ומה רצונו. השמש פתח את הדלת, ובלילה האפל

הצליל לראות רק את לובן התכריכים. נבהל וסגר בפניו את הדלת. ומבעד לדלת הסגורה

שאל: 'מי אתה?'. 'יחזקאל הקצב'.

'מהיכן באת?'

'מבית הקברות'.

פקו ברכיו של השמש, והוא בא וסיפר לרב. קם הרב, הציץ בעד החלון וכשראה את הנפטר בתכריכו שאל: 'מה רצונך?'

קר לי, הכניסוני הביתה'.

היסס הרב, ולבסוף אמר: 'ראה עוד מעט קט יאיר היום. עלה נא לעזרת

אמרו לו ישראל: משה רבינו, כתוב אחד אומר: 'זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמָלֶק', וכתוב אחר אומר: 'זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (שמות כ, ח), זה זכור וזה זכור, היאך יתקיימו שניהם?

ומשה רבינו ענה להם כך: 'לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ, זה כוס וזה כוס, זה 'זכור' - לשמור ולקדש את יום השבת, וזה 'זכור' - להשמיד ולהכרית את כל זרעו של עמלק...'

ולכאורה שאלתם של עם ישראל לא מובנת. בכלל. מה פירוש כיצד יתקיימו שניהם? מה הבעיה לזכור...?

וכן גם להיפך. העונש שמגיע לאדם הוא גם משולם מדה כנגד מדה. ואם כן צריך להבין איזה קשר יש בין חילול שבת לעמלק?

כיצד מתגלית המדה כנגד מדה, בין חילול שבת למלחמת עמלק?

ועוד דבר שצריך להבין:⁸

כידוע, ב-37 ימיו האחרונים של משה רבינו בעולם, הוא לימד לעם ישראל את ספר משנה תורה (חומש דברים). ובתוך דבריו אמר כך: 'זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמָלֶק בְּדַרְדָּךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם' (שם כה, ז).

שני סוגי זכרון

ורץ כאחוז תזזית ממקום למקום. וכשושאלים אותו, הרי אמרת שהקב"ה הוא המנהל את העולם, ואם כך למה אתה כועס ומאבד עשתונות, פנה אל 'העושה', פנה אל הקב"ה בבקשה ובתחנון שימתיק מעליך את הדינים וימשיך עליך טוב.

ובתגובה הוא מסתכל עליך כתרנגול בבני אדם.

האדם הזה 'יודע' ולא 'זוכר'.

לפני שנמשיך נחזור שוב:

הקב"ה ציוה אותנו בתורתו הקדושה לזכור את יום השבת, וציוה אותנו גם לזכור את אשר עשה לנו עמלק.

והנה, בשפת העולם, אנו מכנים את המושג 'ידיעה' כ'זכירה'. ולדוגמא: כאשר נשאל אדם אם הוא יודע מי מנהל את העולם, הוא ישיב: הקדוש ברוך הוא!

והפלא הוא, שכאשר קורה לו מאורע לא נעים, הוא מתפרץ ומאשים,

מעין החכמה

8. **הקטע** הבא הובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מד).

פרשת יתרו - עמלק - עז פנים!

וזה ענין הזכירה - להתקשר ולהתחבר למציאות שזוכרים. ובענייננו: להתקשר - כל ימות השבוע - לשבת קודש. וכן למלחמת עמלק.

ועם ישראל שנצטוו על כך התפלאו, איך אפשר לחיות כך, עם שני זכרונות מנוגדים? ונתחיל עם הזכרון של עמלק...

עמלק - עז פנים!

ולא עוד, אלא, טומאתו של עמלק כל כך גדולה, עד שהוא מסוגל לדבר בעזות ובחוצפה גדולה נגד גילוי האלקות, נגד הגילוי שהשיג בשכלו... וכמו שאמרו חז"ל על עמלק: 'יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו!'

ונרחיב יותר:

עמלק בגימטריא ספק, שמטיל ספיקות בכל ענין אלקי - 'מי אמר שזה אכן כך?'

הגם שהוא עצמו יודע שהאמת כן הוא, שהרי זה בעניינים שכליים ומוכן בשכל ממש אמיתת הענין, ומכל מקום הוא מטיל ספיקות ובזה הוא מקרר את הענין.

וזה בדרך חוצפה, שהרי לא יוצא לו מזה כלום, לא הנאה ולא טובה, אלא רק חוצפה בעלמא.

והקב"ה ציוה אותנו על זכרון פעיל, שכל הזמן ננסה לזכור את הידיעות הללו, זכרון שיגרום לנו לרגש פנימי, עד שיהפך אצלנו למציאות.

כאשר הזכרון באדם הוא זכרון פעיל, הרי הוא מתקשר לאותו דבר, שורש הענין.

שבעים אומות ישנם בכל ארצות תבל, וראשיתם הוא עמלק, וכמו שנאמר: 'ראשית גוים עמלק' (במדבר כד, כ)... והראשית הזו באה לידי ביטוי בכך שהוא המתנגד הכי גדול לבורא עולם! וכמו שביאר הר"י צ'מליובאוויטש זיע"א, וז"ל:

קליפת עמלק אינה דומה לשארי הקליפות, דכל הקליפות המה מנגדים אל הקדושה, אבל כל היותם הוא מצד העלם והסתר האור, אבל כשמאיר גילוי אור אלקי הם מתבטלים.

אבל קליפת עמלק הוא שעומד נגד גילוי אלקות, והיינו גם כשיש גילוי אור אלקי, כגון שמתבונן בשכלו ומתפעל מהשגחתו יתברך על הבריאה, מכל מקום קליפת עמלק גורמת לכך שלבו ישאר קר ואדיש!

מעין החכמה

9. דרכי החסידות - מועדי השנה (עמוד קעט).

שהעצה למחיית עמלק הוא הזכירה, שיזכור שישנה קליפה קשה כזו, ויהיה רע בעיניו שנמצאת קליפה קשה כזו, ומכח הזכירה הזו הוא נדרש להתגבר על הקרירות הנובעת מספיקות¹⁰, ולהתחיל לעבוד את ה' מתוך אמונה פשוטה וקבלת עול.

ועתה נעבור לשבת...

והחוצפה הזו היא מהותו וחיותו, והוא בעצמו יודע שהוא לא כלום, יודע מעלת זולתו ומעז בו, ובזה הוא כל קיום מהותו.

עניינו של קליפת עמלק הוא העזות, שכל מהותו - העדר. העדר. הנאה ותועלת אישית...

והקב"ה ציוה אותנו: 'זכור את אשר עשה לך עמלק' -

מעין החכמה

הגיש לרבי פתק עם שמותיהם של בנו ושל הבת שהוצעה להם. הרבי התבונן בפתק מספר רגעים ופתאום הוציא מאי־שם בקבוק משקה ושתי כוסות ואמר לאב המופתע: הבא נעשה יחדיו לחיים לרגל סגירת השידוך הנפלא הזה, והריני לברכם שיזכו להקים בית נאמן בישראל. תשובת הרבי היתה ברורה - השידוך מוצלח ביותר ויש לסגור אותו מיד.

האב שב לביתו שמח וטוב לב מתשובתו הקדושה של הרבי, אלא שבהגיעו לביתו, כשסיפר לאשתו את תשובתו הנפלאה של הרבי, פניה לא היו שמחות כשלו. קליפת עמלק הספיקה כבר להתגנב ללבה והחלה לעורר בה ספיקות בתשובתו הקדושה של הרבי:

במשך הימים האחרונים ששהית אצל הרבי נודעו לי עוד כמה פרטים 'חשודים' בקשר למשודכת, ויתכן שאם היית מפרט לרבי את כל הפרטים בשלימות הוא לא היה משיב לך מה שהשיב, טענה הגברת. ובכלל, הרי נכנסת לרבי לאחר שעות רבות שהוא מקבל קהל, אולי הוא כבר היה עייף ולא היה מרוכז מספיק בשאלה שלך, הוסיפה לטעון 'ברוב חכמתה'.

10. כאמור, עיקר כחה של קליפת עמלק הוא בהטלת ספיקות. הוא תופס את קרבנו המסכן ומטיל בו ספיקות, עד שהקרוב מאבד כל היציבות הנפשית.

ובמקרים חמורים יותר, הספיקות שנולדים באדם הם בעוצמה חזקה כל כך, עד שנוצר באדם ספיקות לגבי עצמו ומהותו, ואז הוא יוצא מדעתו...

ובענין זה סיפר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א (והובאו דבריו באמרי נועם, כי תשא - מאמר ה), וז"ל:

בכפר חב"ד התגוררו זוג הורים שהיה להם בן מוצלח ביותר בעל מדות טובות ומתמיד גדול בלימוד שהגיע זמנו לצאת לשידוכים. ביום מן הימים הגיעה לביתם הצעת שידוך לבנם ממשפחה חסידית אחרת. כיון שהם דאגו מאוד לבנם הם ביררו על המדוברת בכל מיני אופנים עד שלבסוף החליטו שהאב יטוס לארה"ב לרבי מליובאוויטש וישאלהו אם לסגור את השידוך.

האיש עמד בתור בסבלנות גדולה עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של הרבי. הוא

העולמות - ברום המעלות

עסיסיים, מהכל אתה יכול לאכול, מתי שאתה רוצה וכמה שאתה רוצה, ללא הגבלה...

הכל מוכן ומחכה לך, אך רק מעץ אחד אני אוסר עליך לאכול, והוא 'עץ הדעת'!

וכתב הגה"ק רבי קאפיל זיע"א: ¹¹ באותה עת ששהה אדם הראשון בגן עדן, היתה כל הבריאה מרוממת

ביום הששי של הבריאה נברא האדם והוכנס לגן עדן. אין באפשרותנו לדמיין את האור שהאיר בגן עדן, את הזיו, היופי והטוהר. את האויר האלקי, הנאצל והזך, את הרגשת החיות, ועונג הנפש...

הקב"ה התגלה לאדם הראשון ואמר לו: סביבותיך ישנה צמחיה מופלאה, עצים מלבלבים פירות

מעין החכמה

לידתן לא נפגמה קדושתן וצניעותן אפילו כחוט השערה עד יום חופתם. כל בת שנרשמת שם, עברה את כל הברורים של הקב"ה. מי שזוכה לקחת לאשה, אחת מהבנות הרשומות שם, מובטח לו שיראה ברכה בכל מעשה ידיו ויהיו לו בנים צדיקים.

כאשר נתת לי את שמה של המשודכת לבנכם היקר בדקתי אם היא נמצאת ברשימה שבאותו היכל, וכאשר נוכחתי לראות שאכן היא רשומה שם מיד הזרזתי להשיב לך למהר לסגור את השידוך שהרי זו זכות גדולה בעבור בנכם היקר.

וסיים הרבי: חזור מהר לביתך ואמור לאשתך למהר לסגור את השידוך לפני שתפסידו אותו, היא יכולה לסמוך בעינים עצומות על התשובה...

11. בחיבורו סידור האר"י (הקדמה לפיטום הקטורת). וראה גם בספר אור התורה (חלק ב - עמוד תשל"א) להגה"ק רבי שלום תאומים זיע"א.

בעלה לא קיבל זאת. הוא טען כנגדה: הרי הרבי הינו מלאך ולא אדם ומה לו ולהרגשת עייפות וחוסר ריכוז. נוסף על כך, הרי לרבי יש עינים טהורות שבהן הוא צופה מסוף העולם ועד סופו ומה יכול להיות שנודע לנו על המשודכת ולא נודע לו ברוח הקודש.

אך האשה הספקנית לא נתנה לבעלה מנוחה עד שמצא את עצמו שוב במטוס בדרכו שוב לשאול את הרבי על השידוך, והפעם הוא יפרט לפני הרבי את כל הפרטים 'החשובים' שהתגלו להם.

החסיד עמד שוב בתור, ואז נכנס בשנית לחדרו הקדוש של הרבי. אך לפני שהוא הספיק לפתוח את פיו, הרבי כבר הקדימו: מתפלא אני על חסיד שכמוך. איפה האמונת חכמים שלך?! ולמרות שלא הייתי צריך לענות על שאלה שכזו, בכל זאת אסביר לך:

למעלה בשמים ישנו היכל הנקרא 'היכל המראות הצובאות' (על שם המראות הצובאות שתרמו הנשים הצדקניות למשכן), ובהיכל זה רשומים שמותיהן של כל הבנות שמיום

הרבה סודות ורזין דאורייתא יש בענין חטא אדם הראשון. כיצד הנחש שהוא רק חלק זעיר מכל מערך הקליפות הדל בכחותיו, הצליח לגבור על אדם הראשון ואשתו?!

אך בסופו של דבר הנחש ניצח...

נצחון שיצר נזקים נוראים...

הנזקים שנוצרו בעקבות חטא אדם הראשון היו עצומים! כל העולמות הקדושים ירדו ממקומם למטה, מדרגה אחר מדרגה! והגיעו עד גבול הרע!

וזה גרם שהחלל שהיה מפריד בין הטוב לרע נסתם, ומעתה גבול דק מאוד הפריד בין הטוב לרע.

וירידת העולמות גרמה לכך שירדו עשרה ניצוצות מהקדושה לתוך הקליפות,¹² ועל ידי כך, על יד האור החדש שזרח במקום הקליפות, קיבלו הקליפות חיות עצומה, וכחות לשלוט בעולם!

מכיון שהתטשטש הגבול המפריד בין גבול קומת הקליפות לגבול קומת הקדושה, הצליחו הקליפות לצאת ממקום מושבם ולהיאחז בכל הבריאה כולה ואפילו בצומח ובאבנים!...

ונשגבה, וכל הברואים חשו כי "וּמְלָכּוֹתָו כְּכֹל מְשָׁלָה" (תהלים קג, יט).

אך מכיון שהקב"ה חפץ היה בעבודתו של האדם ובכח בחירתו - ברא את הרוע שיתמודד נגד האדם.

וכאשר האדם ינצח את הרוע (הקליפות) - יגיע העולם לתיקונו, וכל הבריאה תתרומם ותתנשא למקומות לא נודעו...

באותה העת ניכר היה התחום והגבול בין הטוב לרע, הטוב היה ממוקם במקום גבוה מאוד בסדר ההשתלשלות, ואילו הרע היה ממוקם הרחק למטה וביניהם היה חלל מפריד...

והריחוק הזה גרם שהאור האלקי שהגיע לקליפות היה מועט מאוד.

הם קיבלו את כל החיות שלהם מניצוץ אחד בלבד שהתלבש בתוכם והחיה אותם! כל 'עולם הקליפות' חיו והתקיימו מניצוץ אחד של קדושה!

ומכיון שרק ניצוץ אחד בלבד החיה את הרוע, לא היה להם כמעט כח והם נכנעו לכחות הקדושה...

ואז הגיע הנחש...

מעין החכמה

12. עשרה אורות פנימיים ואור אחד מקיף.

בעקבות החטא הנורא

הרוחני ובמעלותיהם הנפשיות. צא וראה, מה בין תקופה לתקופה: תקופת האבות, תקופת הנביאים, תקופת אנשי כנסת הגדולה, תקופת התנאים, תקופת האמוראים, וכן הלאה.

עוד ר' יוחנן בדורו אמר (עירובין נג.): 'לכם של ראשונים - כפתחו של אולם, ושל אחרונים - כפתחו של היכל, ואנו כמלא נקב מחט סדקית'.

ועוד אמרו (יומא ט): 'טובה ציפורנם של ראשונים מכרסם של אחרונים'. ויש מוסיפים ואומרים (שבת קיב): 'אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני אנשים. ואם ראשונים בני אנשים - אנו כחמורים'. האם יכולים אנו בזמננו לתאר לנו חכם כאותם האחרונים ואף כמאוחרים הרבה יותר כהרמב"ם, הגר"א וכדו'.

והירידה ניכרת לגבי כל אומות העולם. אין להשוות השגותיהם של חכמי דורותינו לשל חכמי אתונא, ענקי המחשבה שהניחו את היסוד למדע הכללי של האנושיות. אין לדמות גדולתם של שליטי זמננו לשל השליטים והמלכים הקדמונים, שלכם היה רחב כפתחו של אולם ושאיפותיהם הגיעו עד רום השמים, כגון: פרעה, סנחריב, נבוכדנצר

כתב הגאון הרב דוב כ"ץ זיע"א (תנועת המוסר - עמוד 132, מהדורא חדשה), וז"ל:

מאותה עת בה חטא אדם הראשון החל תהליך של התמעטות בבריאה מדור לדור. ככל אשר הדורות הלכו וחסאו כן הלכה הבריאה והתמעטה בצעדים ענקיים.

עד דור המבול עוד חיו בני האדם קרוב לאלף שנה וכחם היה רב מאוד. אנשי דור המבול היו ענקים גדולים בעלי כח רב והיו 'מתלשים ארזי הלבנון בהליכתם, ואריות ונמרים חשובים בעיניהם כנימא (כתולעת קטנה) בבשר, והנשים היו מתעברות ויולדות ביום אחד'.¹³ וכל הבריאה היתה עוד בתוקף רב, שיהיו זורעים שנה אחת ועושים מזון לארבעים שנה וכדומה.

ואולם לרגלי חטאי האנושיות הלכו וירדו יותר ויותר מדור לדור. חיי האדם נתקצרו, נחלשו, דמותו התמעטה, וכך הגענו עד למצב האדם כיום.

וכשם שירד המין האנושי מבחינה גופנית כן ירד מבחינה רוחנית. הדורות הלכו והתמעטו במשך אלפי השנים בכל השטחים: בהשגותיהם, בתבונתם, בכושרם

מעין החכמה

13. בראשית רבה (פרשה לד - אות יא).

שבאדם נעכר וכל המין האנושי הידרדר למדרון עצום של שחיתות וזדון עד שמותר האדם מן הבהמה אין...

‘ומהירידה הנוראה הזו’ - המשכתי ואמרתי למשגיח - ‘נוצר מצב שבו האדם יכול למצוא את עצמו מיואש וחסר רצון לחיות’...

‘אז מה עושים?’ - הרים המשגיח את קולו בכאב - ‘איך אפשר להתגבר על היאוש???’...

עליית העולמות בשבת קודש...

ונוצר שוב החלל כמו שהיה קודם החטא... ולכן בשבת חוזרים למדרגת אדם הראשון קודם החטא!

ובחזור שוב:

בשבת ישנה עליה לפנימיות העולמות ועל ידי כך נוצר שוב חלל בין הטוב לרע, ונוצר שוב חלל בין הקדושה לקליפה. ועל ידי כך מסתלקת מהקליפות החיות הנוספת שניתנה להם בעקבות הקירוב שנוצר, והקליפות נדחים למטה למקומן הראשון - כמו שהיה קודם חטא אדם הראשון, ומכיון שמסתלקת מהם חיותם נשארים הקליפות חסרי יכולת כמו חללים מתים שוכבי קבר.

ועוד, שהכריזו על עצמם כאלים וכאילו בכחם בנו את עולמם ויצרו את עצמם.

וכך הלכו הדורות והתמעטו עד שהגיעו לתקופה שלנו, שכל העולם התמלא תככים ומזימות, הלבנות נסתתמו מחכמה, החומרניות כבשה את החיים, והאדם נהפך לחיית טרף. עם כל ההתקדמות הגדולה של המדע, הגילויים המפליאים של סודות הטבע וההתפתחות הענקית של הטכניקה - נתרוקן לגמרי המצפון האנושי, הרוח

יניקת הטומאה נוצרה בעקבות שטטוש התחומים בין תחום הקדושה לתחום הטומאה, ובכך כל מציאות העולם התרחקה מהבורא יתברך.

אך למרות הירידה הנוראה, המצב לא אבוד!

הקב"ה ברחמיו הרבים העניק לנו את יום השבת, ובו מתחדשים הכחות.

והטעם לכך, כי בשבת קודש עולים פנימיות העולמות¹⁴ והקדושה מתרחקת מן הקליפה, ריחוק גמור לגמרי, בלתי שום התקרבות.

מעין החכמה

רואים את העליה בעינינו... ואין כאן מקום להאריך.

14. בשבת עולים דוקא פנימיות העולמות ולא החיצוניות, ולכן אנו לא

פרשת יתרו - נזק חילול השבת

'אתה מבין' - סיימתי - 'הנה לך עצה
ממשית כיצד להתגבר על
היאוש, שמירת שבת כהלכתה!...'
ונרחיב יותר...

ולא רק מכלליות העולמות מסתלקים
הקליפות, אלא גם מכל איש יהודי
השומר על השבת, מסתלקים הקליפות,
ונפשו זורחת ומתחדשת...¹⁵

נזק חילול השבת

נתהפך להיות 'חיים' (חלל גימטריא חיים)
לקליפות.

ונמצא שבמעשיו הוא החיה את
הקליפות המתות.

'אתה מבין' - אמרתי למשיגי - 'בעקבות
חילול השבת בא עליהם עמלק
במטרה להשמיד ולהרוג, וזו לא היתה
מדה כנגד מדה, אלא תוצאה!'

הנה יהודי שעושה מלאכה ביום השבת,
הוא גורם לקליפות שיעלו
ממקומם ויכנסו לתוך החלל הזה, ובכך
הקליפות מקבלים שוב חיות חדשה.

ולכן העושה מלאכה ביום השבת נקרא
'מחלל' שבת, כי בעשיית מלאכה
אסורה בשבת הוא גורם להכניס את
הקליפות למקום החלל, וה'חלל'
הוא ה'חלל'.

מעין החכמה

כשאדם מסיר גופו מהנשמה, נתגלה אליו אור
הקדוש ברוך הוא בהתגלות נפלאה
מאוד, כי כל זמן שהנשמה מלובשת בגוף גשמי
וחומרי, מאוד מאוד קשה לאדם להשיג רוחניות
אלקות, עד שאינו יכול להרגיש מה זה עולם
הבא, והולך ממורמר וביסורים, במריבות עם
הזולת, שונא את עצמו ואת אחרים, רואה רק
רע כל היום, כי אינו מרגיש רוחניות אלקות,
מחמת שהגוף מעלים את הנשמה שהיא חיות
אלקות, העולם הזה מעלים ומסתיר את העולם
הבא, אבל כיון שאדם זוכה ושומר שבת, אפילו
הוא הגרוע ביותר, ועשה את כל העוונות
שבעולם, אם מקבל על עצמו להיות שומר שבת,
ומהיום והלאה לא לחללה, לא יבעיר אש בשבת,
לא יסע, חלילה וכו' וכו', תיכף ומיד מתגלה
אליו אור השבת שהוא אור העולם הבא...

15. בשיחה שמסר הגה"ק רבי אליעזר
שלמה שיק זיע"א אמר
(קונטרס 'אור השבת' - עמוד יט), וז"ל:

לעתים אנו פוגשים בני אדם שכל כך
חשוכים חייהם, ומרים ומרורים
להם כלענה, עד שישנם שנפלו בעיני עצמם
ומיאושים לגמרי, ומבקשים את יום מותם,
ושואלים נפשם למות, הכל מחמת שאינם
זוכים להרגיש אותו יתברך.

כי הקדוש ברוך הוא מחיה ומקיים ומהוה
את כל הבריאה כולה, ודומם, צומח, חי,
מדבר, הכל אלקות... ואם היה אדם זוכה
לראות ולהרגיש דבר זה, היה המאושר ביותר,
אשר אור זה מרגישים בשבת. כי בשבת נתגלה
אור הקדוש ברוך הוא, אור השבת...

חילול השבת הוא שהעניק להם את הכח!¹⁶

ולפני שנשיב על השאלה השלישית נתעכב מעט...

בעקבות חילול השבת הצליחו הקליפות לינק חיות

עצומה, והחיות הזו היא שנתנה כח לעמלק לבוא ולהילחם!

מעין החכמה

ולאחר שתיקה נוספת אמר לי כד: שקורת הבטון שיש לך על הראש תישבר!

חזרתי לביתי, לבית שהיה ריק באותה שעה מכל מוצר מזון, והנה אני מקבל טלפון מחבר: בבעלותי יש קיוסק הממוקם באחד המקומות ההומים שבארץ, ואני רוצה למכור אותו בשלש מאות אלף שקל, אתה רוצה לקנות?

אמרתי כן! אני קונה!

והנסים המשיכו: הרמתי טלפון לחבר, שהיכרתיו כאיש שלא כל כך אוהב להלוות כסף, וביקשתי ממנו הלואה של שלש מאות אלף שקל, והוא הסכים!

התחלתי לעבוד בקיוסק שהיה פתוח גם בשבת והרווחתי הרבה...

מדי פעם היו צצים בלבי רגשות מצפון 'לעבוד בשבת? אם אבא שלי ידע על כך הוא ישחט אותי עם סכין פגומה'...

לאחר חדשיים החלטתי: אני לא עובד יותר בשבת!

אשתי שמעה על כך והחלה לצעוק: משוגע אחד! עד שיש לנו סוף סוף פרנסה!

אך אני אטמתי את אזני.

ומה אומר לכם - סיים היהודי את סיפורו - מאז שהקיוסק הפסיק לעבוד בשבת עלו הרווחים בחמישים אחוז!...

16. סיפר יהודי יקר המתגורר במרכז הארץ, וז"ל:

לאחר שהשתחררתי מהצבא התחלתי לעבוד בעסקי בנין. לא בחלתי בשום עבודה מזדמנת. לעתים הייתי שיפוצניק, ולעתים קבלן בפרוייקטים קטנים...

בהמשך השנים התחתנתי ונולדו לי כמה ילדים.

בגיל 39 החל מצב העסקים להתנדנד, ובמהרה, מצאתי את עצמי ללא עבודה ועם מיליון וחצי ש"ח חובות.

בצר לי, פניתי לחבר ילדות וביקשתי ממנו שיקח אותי לאיזה רב.

החבר ללא היסוס אמר: מחר בבוקר ניסע יחד לרב יורם אברגיל.

למחרת, כשנכנסתי אליו, הוא לקח את ידי ואחז בה, הרגשתי הרגשה נפלאה, כאילו שמתוך ידו זורמים אלי נחלי אהבה ודאגה...

סיפרתי לו, הוא הרהר מעט, ואמר: עזוב היום את עסקי הבנין ועבור להתעסק במוצרי מזון...

אני לא יודע מהיכן נבעה הבקשה המוזרה - ממשיד היהודי ומספר - אך כך ביקשתי: הרב! באתי לבקש מהרב שיתן לי כסף לשלם את החובות!

הרב חייד אלי ואמר: תעבור למוצרי מזון והכל יסתדר.

כאיש גבורתו

מטעם זה מצינו גם ראינו לרבותינו הקדושים בעלי הש"ס שנזהרו מאוד בהכנה לשבת קודש. וכמו שהאריכו בזה רבות בגמרא הקדושה (שבת ק"ט.) ובכל שאר כתבי רבותינו הפוסקים עליהם השלום אשר מפיהם אנו חיים.

כדי שיזכה האדם שיאירו נפשו רוחו ונשמתו מקדושת השבת, נדרש ממנו להכין עצמו בכל שלבי ההכנה הקשורים ברחיצה וטבילה במקוה דיום הששי לכבוד שבת קודש, שענין אלו ההכנות הוא להפריד את הקליפה השורה על האדם בכל משך ימי החול ולהכין את נפשו רוחו ונשמתו לקבל את קדושת והארת שבת קודש, אך אם גורע מן ההכנות הנזכרות, בהכרח שאין הקליפה נפרדת מנפשו לגמרי, וממילא גם נגרע ממנו השגת תוספת נר"ן דאותה השבת, וכמו אותו פועל שעבד כל היום בשמש ורוצה ללבוש את החליפה של החתונה על כל בגדיו הצואים או רק על חלק מהם שבודאי לא ראוי לעשות כן. אלא עליו לפשוט תחילה את לבוש החול ואזי יתנאה בלבוש דקדושה.

והנה ההכנה הנדרשת היא גם הכנה מעשית הכוללת נקייון הבית, בישול, אפיה, כיבוס, גיהוץ וכו'... וגם הכנה פנימית רחיצה וטבילה וכו'...

כאמור, בכל שבת ושבת יש תוספת אורה והיא מאירה בעולם, אך כדי שאדם יוכל לחוש אותה הוא צריך להכין עצמו לקראת השבת.

כל אדם כפי הכנתו זוכה להארת השבת.

ונעתיק מעט ממה שכתבנו בספרנו חלב הארץ (חלק ו - עמוד מז), וכך כתבנו:

הנה לפי שיום שבת קודש הוא קדוש וגורא מאוד, ואין דעת האדם משגת ואף לא מעט מן המעט מעוצמת אורו הזך, והקדוש ברוך הוא משתבח ביום זה, ומחדש בו את עולמו, ובו מתפשטת רוח של קדושה נשגבה והתרוממות רוח בכל העולם, והשכינה פורשת כנפיה על כל חלק מן הבריאה, וממותרות השפע הנשפע ביום זה בעולם ניזונים כל ששת ימי המעשה לכן ציוה המקום ברוך הוא לבניו רחומיו - זרע ישראל קדושים - בני פלטרין של מלך, להכין עצמם כראוי לקראת שבת קודש כמי שממתין למלכה שתבוא להתארח בביתו, כדי שבבוא המלכה לשכון כבוד בקרבנו תאציל מהודה וזיו הדרה על חלק הנשמה האלקית שבקרבנו - חלק אלוה ממעל, הפועמת ומחיה כל חלק שבקרבנו.

- ב.** גזיזת ציפורנים.
ג. רחיצה במים חמים לכבוד שבת.
ד. כוונת השלהבת.¹⁷
ה. ניגוב ידיו ורגליו קודם הטבילה.
ו. לטבול במקוה.
ז. ללבוש בגדים המיוחדים לשבת.

ועל ידי השבעה דברים הללו, תיפרד הקליפה השורה על האדם בכל משך ימי החול, ותחול על נפשו קדושת והארת שבת קודש...

ועתה נבוא לתרץ את הקושיא השלשית...

ועל ידי ההכנות הללו יכול האדם לגרום לכך שהארת שבת תחול על נפשו רוחו ונשמתו ומכחה למשוך שפע קדושה וטהרה וכחות רוחניים נפלאים ועצומים לכל ששת ימי המעשה.

ונתמקד בהכנה הפנימית:

יש שבעה דברים שצריך כל אדם לעשות ביום הששי, ולמרות שהם נראים דברים פשוטים, יש בהם הרבה עומק, וכבר ביארנו אותם באריכות בספרנו חלב הארץ, ולא נחזור על הדברים. וכאן נביא רק את הרשימה של השבעה, ואלו הם:

א. קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום.

מעין החכמה

ונפרש יותר כוונת שלהבת י"ה, ותדע איך משם י"ה, נעשה שלהבת, באופן זה: כי י"ה יש בו ג' מלואים - יודי"ן, ההי"ן, אלפי"ן. ושלשתן גימטריא יאהדונה"י שהוא אמן. אחי"כ תכה ב' אותיות י"ה זו בזו בכל הגי' מלואים, כיצד - יו"ד פעמים הי"י, גי' ש'. יו"ד פעמים הי"ה, גימטריא ר'. יו"ד פעמים הי"א, גימ' קי"ד. הרי שלשתן גי' כתר.

וסוד הענין, כי גי' י"ה הם גי' מוחין, והם למעלה בסוד הכתר של הנוקבא שכל מוחין שלה הם בסוד י"ה כנודע, אחר כך נצרף כתר עם צי"א הני"ל, הרי תשי"א, שהוא אשתי, כי אז נקרא אשתו. ואחר כך תקח גי' מלואים לבדם כזה: יה"א, גם תקח מלוי יו"ד וי"ד, הרי יה"א וי"ד, גימט' כ"ו, כי גי' מלואים של יו"ד אין בהם הפרש, לכן מספיק ליקח מלוי א' לבד. אך באות

17. וכך הבאנו בספרנו חלב הארץ (חלק ו' עמוד קכח):

כתב רבינו המהרר"ו (בפרי עץ חיים - שער השבת פ"ג) וזה לשונו: אמנם סוד מים חמין בארנו, שהם סוד ההוא שלהובא, לכן צריך לכוין ברחיצת רגלים בערב שבת, בסוד כוונת שלהבת י"ה, כי זה שלהבת יוצא מן י"ה, כדי להפיל הקליפה למטה. ואותיות שלהבת, הוא שבת ל"ה, שהוא עליות שבת, שהיא המלכות הנקרא בת, העולה בנה"י שהוא ש', או בחגי"ת הנקרא ש' גי"כ, וזהו שלהבת י"ה. כי סוד השבת נמשך קדושתו מן י"ה, שהוא או"א, כמו שידעת שהשבת נאמר בו: 'כי קודש הוא', כי עולין זו"ן עד או"א, הנקרא י"ה, ועלייה זו גורמת אותו שלהבת, שריחקה הקליפה, שאם לא כן לא היתה הקדושה יכולה לעלות, עם נחש כרוך על עקביה.

פרשת יתרו - זכור את אשר עשה לך עמלק

זכור את אשר עשה לך עמלק

נחזור על המדרש:

ומצאנו לרבי מליובאוויטש שאמר

כך:¹⁸

כל מהלך הדברים הוא, לכאורה, בלתי מובן לחלוטין:

א. מה פשר השאלה: 'האיך יתקיימו שניהם, זה 'זכור' וזה 'זכור'? וכי רק לזכרון אחד יש מקום במוחו של אדם?

ב. כיצד מתורצת שאלה זו באמצעות משל הכוסות?

'אמרו לו ישראל: משה רבינו, כתוב אחד אומר: 'זכור את אשר עשה לך עמלק', וכתוב אחד אומר: 'זכור את יום השבת לקדשו', היאך יתקיימו שניהם, זה 'זכור' וזה 'זכור'?

אמר להם משה: לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ, זה כוס וזה כוס. 'זכור' - לשמור ולקדש את יום השבת... וזה 'זכור' לעונש...

מעין החכמה

נצרף כתי"ר עם יאהדונה"י שהוא עולה כמנין אמ"ן העולה גימטריא צ"א, היינו ג' מילואים של שם י"ה שהם: יו"ד ה"י, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"א, הרי הכל (כתי"ר עם צ"א) עולה כמנין תשי"א גימטריא אשתי"י. אח"כ תיקח שלושה מילויים של ה' בלבד כזה: יה"א, וכן תיקח שתי אותיות מילוי של אות יו"ד אחת והם: ו"ד, והרי הכל יה"א ו"ד יעלה כ"ו (ולפי שהשלושה יודי"ן אין במילוייהם שינוי לכן די לנו אם ניקח מילוי א' לבדו. אבל באות ה"א יש ג' שינויים במילואה ולכן אנו לוקחים שלושת אותיות המילוי, שהם: יה"א). וכאשר נחבר תשי"א עם כ"ו הכל עולה שלהבת, והרי נתבאר איך משם י"ה יוצאת שלהבת זו, והוא בסוד ב' מוחין של אבא ואמא המתפשטים בתוך נצח הוד יסוד כנודע, ותכוין להמשיך השלהבת הקדושה לגרש הקליפות ולהשליכן למטה למצולות ים אל נוקבא דתהומא רבא... ועיין בספרנו חלב הארץ (שם) מה שהארכנו.

18. ביאורי החומש (חלק ט - עמוד מג).

ה' יש ג' שנויים למילויים, לכן אנו לוקחים כ' שלשתן, והוא יה"א. והנה תשי"א כ"ו, גימ' שלהבת, הרי איך משם י"ה יוצא שלהבת זו, והוא בסוד ב' מוחין של או"א, אשר מתפשטת בתוך נה"י כנודע, משם תוציא שלהבת הזה ותגרש הקליפה, עכ"ל.

ביאור הדברים, הנה שם י"ה יש בו ג' מילויים. יודי"ן - יו"ד ה"י, ההי"ן - יו"ד ה"ה, אלפי"ן - יו"ד ה"א, ושלושתם יחד עולים כמספר 'אמ'ן שהוא כמנין יאהדונה"י, אחר כך תכה (תכפיל) את שתי האותיות י"ה זו בזו בכל השלושה מילויים, באופן זה: יו"ד כפול ה"י עולה שלוש מאות, יו"ד כפול ה"ה עולה מאתיים, יו"ד כפול ה"א עולה מאה עשרים, שלושתם יחד עולים מנין כתי"ר.

והענין הוא כי ג' פעמים י"ה הם שלושה מוחין והם למעלה בבחינת הכתר של נוקבא קדישא (שהיא המלכות - השכינה הקדושה), כי כל בתי המוחין שלה הם משם י"ה כנודע. ועתה

לשתייה. אבל יחד עם זאת לשניהם מקור משותף, שהרי שניהם הם תוצרים של יין.

והוא הדין בענייננו: אמנם עמלק, כפי שהוא ניצב לפנינו, הוא מורד בקב"ה ומתנגד לכל דבר שבקדושה. אך לאמיתו של דבר גם מקורו של עמלק עצמו הוא בקדושה האלקית, ואין הוא אלא ביטוי לכחו של הקב"ה, שהוא כל יכול - עד כדי יכולת לברוא דבר המתנגד לבורא ומורד בו.

יחד עם זאת, היחס לשתי הזכירות אינו שווה, אלא 'זכור' - **לשמור ולקדש** את יום השבת. וזה - 'זכור' **לעונש**:

אמנם שתי הזכירות מתייחסות לעניינים שמקורם בקדושה, ומטרתן היא לגלות קדושה זו. אולם כשמדובר ביום השבת, שהוא עצמו דבר שבקדושה - הדבר נעשה על ידי זכירה **חיובית**. ואילו כשמדובר בעמלק, שכפי שהוא ניצב לפנינו הוא מורד בקב"ה ומתנגד לו - הדרך לגלות את מקורו האלקי היא באמצעות זכירה **שלילית**, עד כדי ביטולו והשמדתו...

פניו של המשגיח הוארו והוא אמר: מעתה, בעזרת השם, אתכונן לשבת כראוי!

ההסבר לכך נעוץ בעובדה, שבהשקפה ראשונה כוללות שתי זכירות אלו תכנים מנוגדים:

תוכן זכירת יום השבת הוא 'שנזכור... מעשה בראשית ונודה בכל עת שיש לעולם בורא' (רמב"ן שמות כ, ח). כלומר - הכרה בכך שהקב"ה הוא הבורא והשליט על העולם וכל אשר בו, והעולם על כל אשר בו **אינו בעל קיום עצמאי** מבלעדי ה'.

ואילו תוכן זכירת מעשה עמלק הוא שיש לזכור את קיומו של עם שהוא בבחינת: 'יודע את רבונו ומכוין למרוד בו', כלומר - קיומה של מציאות עצמאית **המורדת** בה!

וזו היתה תמיהתם של בני ישראל: כיצד ניתן לדרוש מהאדם לזכור ולהפנים שני תכנים כה מנוגדים בעת ובעונה אחת?

על כך השיב להם משה: 'לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ, זה כוס וזה כוס':

'כוס של קונדיטון' ו'כוס של חומץ' שונים לחלוטין זה מזה - הקונדיטון הוא יין משובח, ואילו החומץ כלל אינו ראוי

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ועל ידי השבעה דברים הללו, תיפרד הקליפה השורה על האדם בכל משך ימי החול, ותחול על נפשו קדושת והארת שבת קודש.

ה. רחיצה וטבילה במקוה לכבוד שבת קודש, מפרידה את הקליפה השורה על האדם בכל משך ימי החול ומכינה את נפשו רוחו ונשמתו לקבל את קדושת והארת שבת קודש. אך אם האדם גורע מן ההכנות הנזכרות, אין הקליפה נפרדת מנפשו לגמרי, וממילא כל תוספת הקדושה של שבת נגרעת ממנו.

ו. הקב"ה ציוה אותנו בתורתו הקדושה לזכור את יום השבת, וענין הזכירה הוא שנזכור את מעשה בראשית ונודה בכל עת שיש בורא לעולם. כלומר - הכרה בכך שהקב"ה הוא הבורא והשליט על העולם וכל אשר בו, והעולם על כל אשר בו **אינו בעל קיום עצמאי** מבלעדי ה'.

ז. כל סיבת היאוש שבא לאדם זה משום שהוא אינו זוכה להרגיש את מציאותו של ה' יתברך. **ובשבת נתגלה אור הקב"ה - אור השבת.** לכן ברגע שאדם זוכה ושומר שבת, אפילו עשה את כל העוונות שבעולם, אם מקבל על עצמו להיות שומר שבת, ומהיום והלאה לא לחללה, **תיכף ומיד מתגלה אליו אור השבת שהוא אור העולם הבא.** ונפשו מתחדשת ומקבלת כחות חזקים להתגבר על היאוש ולהתמלאות בשמחה אמיתית.

א. בכל שבת ושבת יש תוספת אורה בעולם וכדי שאדם יוכל לחוש אותה, הוא צריך להכין את עצמו לקראת השבת. **וכל אחד זוכה באור הגדול לפי הכנתו.**

ב. שבת קודש הוא יום קדוש ונורא מאוד, ואין דעת האדם משגת ואפילו לא מעט מעוצמת אורו הזך, **והקב"ה משתבח ביום זה, ומחדש בו את עולמו, ובו מתפשטת רוח של קדושה נשגבה והתרוממות רוח בכל העולם, והשכינה פורשת כנפיה על כל חלק מן הבריאה,** וממותרות השפע הנשפע ביום זה בעולם ניזונים כל ששת ימי המעשה. לכן ציוה הקב"ה לעם ישראל להכין עצמם כראוי לקראת שבת קודש.

ג. שלבי ההכנה לשבת: הכנה מעשית הכוללת נקיון הבית, בישול, אפיה, כיבוס, גיהוץ וכו' וגם הכנה פנימית רחיצה וטבילה וכו'.

ד. הכנה פנימית - יש שבעה דברים שצריך כל אדם לעשות ביום הששי, ולמרות שהם נראים דברים פשוטים, יש בהם הרבה עומק, ואלו הם: 1. קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. 2. גזיזת ציפורנים. 3. רחיצה במים חמים לכבוד שבת. 4. כוונת השלהבת (כמו שפירטנו בספרנו חלב הארץ). 5. ניגוב ידי ורגליו קודם הטבילה. 6. לטבול במקוה. 7. ללבוש בגדים המיוחדים לשבת.

שיעורים בתורת אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זע"א

עיר	כתובת	יום	שעה	עיר	כתובת	יום	שעה
אבני חפץ	בית המדרש 'שלהבת י-ה'	א	21:00	עתלית	הזית 208, ביכנ"ס 'תפארת ישראל'	א-ה	אחרי מנחה
אופקים	החיד"א 6, ביכנ"ס 'זהר ישראל'	א-ה	18:30	פתח תקוה	קבוץ גלויית 17, ביכנ"ס הראל	ג	20:15
אילת	אעד 6, ביכנ"ס היכל שלמה	א		צפת	דוד רמז 54, ביכנ"ס 'שערי צדק'	א-ה	לאחר התפילה
אלקנה	פלח הירמון 16 משפ' אלבו	ב	21:30	קרית באליק	רח' החרמון 1 ביהכ"נ אביר יעקב	א	אחרי מנחה
אשדוד	ביאליק 9/3 משפ' קדוש הרפואה 7 ביכנ"ס בבית החולים אסותא	א	20:00	קרית ים	ליהמן 28, ביכנ"ס 'אהבת ישראל'	ה	21:00
אשדוד	דבורה הנביאה 12 ביכנ"ס 'בנים של מלך'	א	20:30	קרית מלאכי	כרמי הנדיב, ביכנ"ס 'נחלת אשר'	א-ו	04:30
אשקלון	יצחק ניסים 13 ביכנ"ס 'שערי רחמים'	ב	20:00	קרית שמונה	מקורות 1, הקריה הצפונית	א-ד	20:00
בני ברק	אברבנאל 48, ביכנ"ס 'אוהל יצחק'	א,ג,ה		ראש העין	מהריק"א 10 ביכנ"ס משכן משה	א-ו	09:00
בני ברק	אברבנאל 105, ביהמ"ד 'מעין תורה למשה'	א-ה, שבת	לאחר שחרית 10 ד' לפני מוצ"ש	ראש העין	גרטרוד עליון ביכנ"ס אהבת אחים	שבת	12:30
בת ים	הנביאים 50, ביכנ"ס 'אור החמה'	ב	21:00	ראשון לציון	דרור 7, ביהכנ"ס 'שאגת אריה'	ב	19:00
חולון	מסילת העולים 2, ביכנ"ס 'משכן מאיר'	שבת		ראשון לציון	העלה 5, ביכנ"ס 'מורי שלם' הרצל 141, ביכנ"ס 'שונה הלכות'	א-ה	19:30
ירושלים	האדמו"ר מזוועהיל ביהמ"ד מעין גנים	א-ה	14:30	רחובות	ביה"כ בירכת שרה רח' סלח מנשה 8	שבת	06:00
ירושלים	מזל טלה 1 ביכנ"ס זכור לאברהם	שבת	10:30	רמלה	הפרגים 19, ביכנ"ס 'זכור לאברהם'	ד	20:30
כפר יונה	שוהם 27	ד	20:30	שתולה	בבית הכנסת המקומי	א-ד	אחרי מנחה
כפר סבא	בביה"נ ישראל (רומנים) שאול המלך 5	א	20:00	תל אביב	חיים בר לב 79	א	19:30
כפר סבא	ברח' המעלות 1/6	ב	20:30	תל אביב	מנחם וטוביה מדמון 33, כולל 'השלום'	א	21:00
לוד	ביכנ"ס 'חסדי יהושע'	שבת	17:00	תל אביב	לבלוב 1 ביהמ"ד 'אורות התקוה'	א-ה	20:30
מושב שחר	בביהמ"ד הסמוך לביכנ"ס של הישוב	א,ג,ד,ה	19:30	תל אביב	ההנהגה 130, ביכנ"ס 'זכור לאבנר'	ג	19:45
מצפה רמון	נחל רעף 8, ביכנ"ס 'אחוות דניל'	א	19:30	תל אביב	קבוץ גלויית 118 ביכנ"ס 'שער אושר'	ב	20:00
נתיבות	האר"י	א-ה	20:00	תל אביב	מנחם מדמון 17, ביכנ"ס 'קהילת יעקב'	ב	אחרי ערבית
נתיבות	הרב צבאן ביכנ"ס 'אור גני'	א-ה	20:00	תלמיים	הגן הישן	ה	22:30
עכו	בורוכוב 16 ביכנ"ס 'מטה אהרון'	א	20:00				

הצטרפו למגודי השיעורים!

www.hameir-laarets.org.il

08-37-40-200

תיקון שובבי"ם ותיקון היסוד

**בכל יום שישי בתקופת השובבי"ם
בשעה 5:00 בבוקר**

בבית המדרש המאיר לארץ, הקציר 666 נתיבות

בהשתתפות בתיקון ע"י מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א
זכות הרבים תעמוד לכם ולבני ביתכם
בתרומת 180 ש"ח להפצת תורה חובקת עולם
תורתו של אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

**למסירת שמות:
08-37-40-200**

אין הרב יורם מיכאל אברג'ל יע"א

שעזרי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

בכל שבת 'מברכין החודש'
ביורכו באופן אישי לאחר קריאת ספר התהלים
כל מפקידי קופות הצדקה באותו החודש

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת יתרו

כ' שבט התשפ"ג

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
18:30	17:54	17:03	באר שבע
18:29	17:53	17:02	תל אביב
18:26	17:51	17:00	חיפה
18:35	17:59	17:07	אילת
18:33	17:56	17:06	ירושלים
		16:46	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

אמרנו חז"ל (אבות פ"ה כ"ג) לפום צערא אנרא, אומר הרמב"ם בפירוש המשניות לפי מה שתצטער בתורה יהיה שוכך, כלומר מי שאין לו צערא אין לו אנרא, מי שאצלו הכל הולך בקלות שידע ששכר הוא לא יקבל על זה, כי הוא לא השקיע ולא הצטער על זה כלל.

אבל אדם שמתאמץ ומתאמץ על כל דבר, בקדושה יתירה ובשמחת הנפש ובמאור פנים - אשרוי ואשרוי חלקו.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**